

RP 81/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av folkhälsolagen och av vissa andra lagar gällande miljö- och hälsoskydd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att folkhälsolagen och vissa andra lagar gällande miljö- och hälsoskydd ändras så, att de myndighetsuppgifter som föreskrivs i lagarna skall kunna skötas som samarbete mellan kommuner och samkommuner. Ändringarna syftar till att öka möjligheterna för samarbete mellan kommuner i fråga om verkställigheten av folkhälsolagen och annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd. De övriga lagar som föreslås bli ändrade på detta sätt är hälsoskyddslagen, livsmedelslagen, lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel, produktsäkerhetslagen, kemikalielagen och lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning.

I fråga om hälsoskyddslagen föreslås också ändringar som gäller utomstående sakkunniga som producerar tjänster för hälsoskyddsmyndigheterna och avgifter som tas ut för övervakningen. Det föreslås att lagen kompletteras med en bestämmelse om utvärdering av behörigheten och sakkunskapen hos utomstående sakkunniga. Dessutom föreslås att bestämmelsen om avgifter som tas ut för övervakningen skall ändras så, att kommunen skall kunna uppbära en avgift för provtagning, mätningar och undersökningar för övervakning av vattnet på badstränder samt

för utredning av sanitära olägenheter förorsakade av enskilt brunnsvatten eller sanitära olägenheter i bostäder.

Det föreslås likaså att hälsoskyddslagen kompletteras med bestämmelser om den livsmedelshygieniska kompetens som skall krävas av dem som arbetar i livsmedelslokaler. Verksamhetsidkaren skall ansvara för att de som arbetar i en livsmedelslokal har tillräcklig livsmedelshygienisk kompetens för att klara av sina uppgifter. Verksamhetsidkaren skall också ansvara för att arbetstagarna vid behov får utbildning och instruktion i livsmedelshygien. Det föreslås att social- och hälsovårdsministeriet bemyndigas att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om livsmedelshygienisk kompetens, testning av kompetensen, kompetensintyg och behörigheten hos dem som testar kompetensen.

I propositionen föreslås ytterligare att de bestämmelser i produktsäkerhetslagen som gäller den kommunala tillsynsmyndighetens uppgifter samt sökande av ändring ändras så att de står i samklang med de övriga miljö- och hälsoskyddslagarna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
1.1.1. Allmänt	4
Lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.....	4
Utveckling av resurserna för miljö- och hälsoskyddet.....	4
1.1.2. Samarbete mellan kommuner.....	5
Kommunallagen.....	5
Folkhälsolagen	5
Speciallagstiftning om miljö- och hälsoskydd.....	6
1.1.3. Utomstående sakkunniga	6
1.1.4. Avgiftsbelagd övervakning	7
1.1.5. Livsmedelshygienisk kompetens.....	7
1.1.6. Definition av uppgifterna och ändringssökande enligt produktsäkerhetslagen	8
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	8
3. Propositionens verkningar	9
3.1. Ekonomiska verkningar	9
3.1.1. Samarbete mellan kommuner.....	9
3.1.2. Avgifter	9
3.1.3. Livsmedelshygienisk kompetens.....	9
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	10
3.3. Miljökonsekvenser	10
3.4. Verkningar för medborgarna	10
4. Beredningen av propositionen	10
DETALJMOTIVERING.....	12
1. Lagförslag.....	12
1.1. Folkhälsolagen.....	12
1.2. Hälsoskyddslagen.....	12
1.3. Livsmedelslagen	16
1.4. Lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning	16
1.5. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	17
1.6. Produktsäkerhetslagen.....	17
1.7. Kemikalielagen.....	17
2. Närmare bestämmelser	17
3. Ikraftträdande.....	18
LAGFÖRSLAGEN.....	18
om ändring av 5 och 6 § folkhälsolagen.....	18
om ändring av hälsoskyddslagen.....	19
om ändring av 11 § livsmedelslagen.....	21

om ändring av 14 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning.....	21
om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel.....	22
om ändring av 7 och 19 § produktsäkerhetslagen	23
om ändring av 7 § kemikalielagen.....	24
BILAGA.....	25
PARALLELLTEXTER.....	25
om ändring av 5 och 6 § folkhälsolagen.....	25
om ändring av hälsoskyddslagen.....	26
om ändring av 11 § livsmedelslagen.....	30
om ändring av 14 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning.....	31
om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel.....	32
om ändring av 7 och 19 § produktsäkerhetslagen	33
om ändring av 7 § kemikalielagen.....	35

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

1.1.1. Allmänt

Lagstiftning om miljö- och hälsoskydd

Hälsoskydd som gäller individen och dennes livsmiljö utgör en del av folkhälsoarbetet. Folkhälsolagen (66/1972) har från första början också gällt miljö- och hälsoskydd, men i samband med 1997 års ändring (1131/1997) togs begreppet ”miljö- och hälsoskydd” in i lagen. Med miljö- och hälsoskydd avses hälsoskydd som gäller individen och dennes livsmiljö. I motiveringen i regeringspropositionen om ändringen (RP 162/1997 rd) nämns att miljö- och hälsoskyddet omfattar följande lagar (speciallagar om miljö- och hälsoskydd): hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (361/1995), lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996, nedan hygienlagen), produktsäkerhetslagen (914/1986) och veterinärvårdslagen (685/1990).

Miljö- och hälsoskyddet har ett synnerligen omfattande uppgiftsfält i kommunerna. Miljö- och hälsoskyddet i kommunen skall utöver de speciallagar om miljö- och hälsoskydd som nämns ovan genomföra kemikalielagen 744/1989 och lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976, nedan tobakslagen) jämte författningar på lägre nivå. I många kommuner går en del av arbetsinsatsen för tjänsteinnehavare inom miljö- och hälsoskyddet åt till uppgifter enligt lagen om djursjukdomar (55/1980), djurskyddslagen (247/1996) och lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik (1100/1994). Den mångsidiga och krävande lagstiftningen gör att den tjänsteinnehavare som ansvarar för miljö- och hälsoskyddet har svårt att med framgång bemästra alla de uppgifter som förpliktelseerna i lagstiftningen förutsätter. I många kommuner och samkommuner ansvarar dock en enda tjänsteinnehavare för verkställigheten av så gott som hela miljö- och hälsoskyddet. Samarbete mellan kommuner

och tjänsteinnehavarnas specialisering innebär en möjlighet att förbättra övervakningens kvalitet och göra den mera övergripande inom miljö- och hälsoskyddet.

Med speciallagar om miljö- och hälsoskydd avses i denna proposition förutom speciallagarna om miljö- och hälsoskydd även tobakslagen och kemikalielagen.

Utveckling av resurserna för miljö- och hälsoskyddet

Resurserna för det kommunala miljö- och hälsoskyddet minskade kraftigt på 1990-talet. Enligt en utredning av social- och hälsovårdsministeriet (Resurser för miljö- och hälsoskyddet 1996, SHM, utredningar 1999:7) minskade hälsoinspektörernas arbetsinsatser för hälsoövervakning med upp till 30 % under åren 1988-1996. En minskning av resurserna för miljö- och hälsoskyddet konstaterades också i en utredning av Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel och Livsmedelsverket (Bedömning av den kommunala livsmedelskontrollens tillräcklighet 1998). Enligt utredningen uppvisar arbetsinsatsen för livsmedelskontroll ett underskott i 210 kommuner/samkommuner, dvs. i 78 % av alla enheter. Tillsynsuppgifterna för tjänsteinnehavare inom det kommunala miljö- och hälsoskyddet ökade i och med anslutningen till Europeiska unionen samt i synnerhet på grund av kontrollen av fuktskador i bostäder.

Att resurserna har minskat samtidigt som uppgifterna har ökat har föranlett många problem inom det kommunala miljö- och hälsoskyddet. I flera kommuner går hälsoinspektörernas och den övriga övervakningspersonalens disponibla arbetstid nästan helt åt till att handlägga besvär. Det blir ingen tid över för förebyggande övervakning eller för planering och prioritering av övervakningen. I vissa kommuner har t.o.m. en del av de lagstadgade uppgifterna försumrats redan i flera års tid. På grund av att den ekonomiska situationen varierar i kommunerna har övervakningen inte varit lika i fråga om miljö- och hälsoskyddet. Allt detta har inneburit att nivån och kvaliteten på den kommunala hälsoövervakningen har sjunkit, vilket eventuellt har lett

till bl.a. ett ökat antal matförgiftningar i slutet av 1990-talet.

I punkt 3.1, Omgivningsfaktorer som stöder välfärden, i statsrådets beslut "Mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården 2000-2003" (SHM, publikationer 1999:17) framförs som mål att samarbetet mellan kommunerna bör öka i fråga om verkställigheten av miljö- och hälsoskyddet. För att trygga resurserna för övervakningen framförs i programmet också att övervakningsavgifter kan införas och att procedurerna för egenkontroll bör förbättras. I syfte att verkställa statsrådets beslut startade social- och hälsovårdsministeriet vid ingången av 2000 tillsammans med de övriga ministerier som ansvarar för miljö- och hälsoskyddet dvs. jord- och skogsbruksministeriet och handels- och industriministeriet samt Livsmedelsverket, Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Konsumentverket och Finlands Kommunförbund ett projekt (arbetsgrupp) med uppgift att utveckla metoder för att förbättra verksamhetsbetingelserna för det kommunala miljö- och hälsoskyddet. De åtgärdsförslag som gäller utökat samarbete och en större räckvidd för övervakningsuppgifterna i fråga om hälsoskyddslagen baserar sig på arbetsgruppens förslag. Arbetsgruppen har också utformat praktiska anvisningar för kommunerna om hur åtgärderna skall vidtas. De ministerier som ansvarar för miljö- och hälsoskyddet och Finlands Kommunförbund har dessutom kommit överens om att möjligheterna att utsträcka räckvidden för övervakningsuppgifterna så att de också omfattar inspektionsverksamhet bedöms inom ett samprojekt som inleddes 2001.

1.1.2. *Samarbete mellan kommuner*

Kommunallagen

Allmänna bestämmelser om samarbete mellan kommuner finns i 10 kap. kommunallagen (365/1995). Enligt 76 § kommunallagen kan kommunerna komma överens om att anförtro en annan kommun att sköta en uppgift för en eller flera kommuners räkning (gemensamt organ) eller att uppgiften skall skötas av en samkommun. Kommunerna kan

dessutom komma överens om att en uppgift som i lag stadgas för kommunen eller dess myndighet och som kan delegeras en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänstemannaansvar.

Kommunallagen har karaktären av en allmän lag, och därför iakttas dess bestämmelser om samarbete även inom miljö- och hälsoskyddet till den del det inte finns särskilda bestämmelser i speciallagstiftningen.

Folkhälsolagen

I 5 § bestäms om kommunernas möjligheter att samarbeta inom folkhälsoarbetet. I 5 § 2 mom. sägs att kommunerna kan sköta folkhälsoarbetet gemensamt genom att för denna uppgift grunda samkommuner (samkommuner för folkhälsoarbetet). En kommun kan även komma överens med en annan kommun om att denna sköter en del av funktionerna inom folkhälsoarbetet.

Om verksamhet som avses i folkhälsolagen anförtros en samkommun, skall samkommunen enligt 5 § 4 mom. åläggas att sköta även de uppgifter som ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan samkommunen emellertid låta en medlemskommun handha uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet. Detta innebär att medlemskommunerna kan sköta miljö- och hälsoskyddsuppgifterna som egen verksamhet, trots att kommunen är medlem i samkommunen för folkhälsoarbetet. Principen har varit att miljö- och hälsoskyddsuppgifterna enligt olika lagar bildar en helhet. För medlemskommunerna har detta inneburit att de har varit tvungna att sköta miljö- och hälsoskyddsuppgifterna antingen i primärkommunen eller i samkommunen. Uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet har således inte kunnat fördelas mellan medlemskommunen och samkommunen. Bestämmelsen i 5 § 4 mom. har också tolkats så att en samkommun för folkhälsoarbetet inte kan låta en annan kommun eller samkommun sköta medlemskommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet.

I 6 § 2 mom. finns bestämmelser om gemensam skötsel av miljö- och hälsoskyddsuppgifter samt miljövårdsuppgifter inom en

samkommun för folkhälsoarbetet. Om det i samkommunen har tillsatts ett särskilt organ för att sköta de uppgifter som ankommer på en eller flera medlemskommuners miljö- och hälsomyndigheter, kan detta organ i fråga om dessa medlemskommuner även åläggas miljö- och hälso skyddet. Momentet tillför inte lagstiftningen något mervärde. Det förpliktar inte samkommunen till någonting och det ger inte heller kommunerna några nya rättigheter. Det som man uppenbarligen strävar efter med bestämmelsen genomförs redan på basis av den befintliga lagstiftningen. Samkommuner för folkhälsoarbetet är s.k. frivilliga samkommuner, vars uppgifter anges i grundavtalet för samkommunen. Om samkommunen också ämnar sköta miljö- och hälso skyddsuppgifter måste grundavtalet ändras. I grundavtalet för samkommunen anges till vilket organ inom samkommunen miljö- och hälso skyddet hör. Om kommunens miljö- och hälso skyddsuppgifter överförs på samkommunen, förutsätts dessutom kommunens samtycke enligt 5 § lagen om kommunernas miljö- och hälso förvaltning (64/1986).

I 6 § 3 mom. bestäms att en sektion i organet kan bemyndigas att avgöra även andra ärenden än de som avses i 71 a § 1 mom. kommunallagen (953/1976). Den gamla kommunallagen upphävdes genom 1995 års kommunallag. I 14 § i den nya kommunallagen finns allmänna bestämmelser om delegering, vilka också omfattar syftet med 6 § 3 mom. folkhälso lagen.

Speciallagstiftning om miljö- och hälso skydd

Med undantag av veterinärvårdslagen och hygienlagen, innehåller speciallagstiftningen om miljö- och hälso skydd inte några bestämmelser om samarbete mellan kommuner. Enligt hygienlagen kan en uppgift som åligger kommunens eller samkommunens veterinär anförtros någon annan kommuns eller samkommuns veterinär att skötas under tjänsteansvar. I fråga om uppgifter enligt de övriga speciallagarna om miljö- och hälso skydd iakttas kommunallagen och folkhälso lagen.

Tillsättandet av en samkommun eller ett gemensamt organ enligt 76 § kommunallagen förutsätter nya organisationer, vilket inte

har intresserat kommunerna under de senaste åren. Enligt 76 § kommunallagen kan kommuner sköta sina uppgifter tillsammans också enbart med stöd av avtal.

I 76 § 3 mom. kommunallagen sägs att kommunerna kan komma överens om att en uppgift som i lag stadgas för kommunen eller dess myndighet och som kan delegeras till en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar.

Enligt ordalydelsen i bestämmelsen kan bara primärkommuner vara avtalslutande parter, alltså inte samkommuner sinsemellan eller en samkommun och en primärkommun.

Sådana myndighetsuppgifter som avses i 76 § 3 mom. kommunallagen finns framför allt inom området för miljö- och hälso skydd. Utmärkande för miljö- och hälso skyddslagstiftningen är också att delegeringen av befogenheter baserar sig på beslut av kommunfullmäktige eller det högsta beslutande organet inom en samkommun.

Typiska myndighetsuppgifter inom området för miljö- och hälso skydd är hälso inspektörernas och veterinärernas uppgifter. Under de senaste åren har hälso inspektörerna och veterinärerna fått nya uppgifter samtidigt som accentueringen av de tidigare uppgifterna har förändrats. Det är därför viktigt att möjligheten att sköta myndighetsuppgifterna i form av samarbete mellan kommuner är så övergripande som möjligt.

1.1.3. Utomstående sakkunniga

Enligt 45 § hälso skyddslagen har hälso skyddsmyndigheten för fullgörande av de uppgifter som lagen föreskriver rätt att utföra eller låta utföra inspektioner och undersökningar. I 49 § anges behörighetskrav bara för undersökningslaboratorier. Behörighetskrav eller bedömningskriterier har inte definierats för andra utomstående sakkunniga som hälso övervakningen eventuellt anlitar. I synnerhet utredningar av eventuella sanitära olägenheter i bostäder och andra fastigheter kräver ofta särskild sakkännedom inom flera olika områden, t.ex. ventilation, fuktmätningar och mikrobiologi. Behovet av utomstående särskild sakkännedom vid sidan av

sakkännedom hos tjänsteinnehavare inom miljö- och hälsoskyddet har därför ökat.

1.1.4. Avgiftsbelagd övervakning

Från 1995 har kommunerna varit tvungna att i den omfattning som hälsoskyddslagen anger ta ut avgifter för prestationer enligt lagen. I praktiken har det konstaterats att kommunernas hälsoskyddsmyndigheter sköter avgiftsbelagda prestationer som reglerats närmare, t.ex. provtagning av hushållsvatten, på ett mera högklassigt och övergripande sätt än andra prestationer.

Bestämmelser om avgifter för prestationer enligt hälsoskyddslagen finns i lagens 50 §. För närvarande kan avgifter uppbäras för behandlingen av anmälningar enligt hälsoskyddslagen, tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av anmälningar, övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten samt regelbunden övervakning av badvatten, med undantag för övervakning av kvaliteten på vattnet på allmän badstrand.

Enligt 29 § hälsoskyddslagen skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten regelbundet övervaka en allmän siminrättnings-, simhalls-, badstrands-, badanläggnings- och en allmän rekreations-, rehabiliterings- och massagebassängs vattenkvalitet. I 50 § sägs att en avgift skall uppbäras för provtagning och undersökning som hänför sig till övervakning av badvatten, med undantag för övervakning av vattnet på allmän badstrand. Övervakningen av vattnet på allmänna badstränder baserar sig i likhet med annat badvatten på provtagningar och undersökningar. Provtagningsstätheten regleras dessutom delvis närmare än i fråga om annat badvatten. Det föreligger alltså inte några grunder för att provtagningar och undersökningar för övervakning av vattnet på badstränder skall vara avgiftsfria.

Inspektioner, provtagningar, mätningar och undersökningar som behövs för att utreda eventuella sanitära olägenheter i bostäder och för att utreda kvaliteten på enskilda brunnar för hushållsvatten (26 och 27 § hälsoskyddslagen) har varit avgiftsfria för dem som bevärdar att åtgärden skall vidtas.

Enligt 20 § hälsoskyddslagen skall den

kommunala hälsoskyddsmyndigheten regelbundet övervaka kvaliteten på vattnet i vattenverk som levererar hushållsvatten. I 50 § föreskrivs att provtagningar och undersökningar som behövs för övervakning enligt 20 § är avgiftsbelagda. Eftersom 20 § inte gäller övervakningen av kvaliteten på vattnet i brunnar för hushållsvatten avsedda för enskilt bruk, har frågan om avgifter i anslutning till dessa lett till tolkningsproblem i kommunerna. I en del kommuner har avgift tagits ut för samtliga undersökningar av brunnsvatten, i en del har bara undersökningar som hänför sig till utredning av sanitära olägenheter varit avgiftsfria.

1.1.5. Livsmedelshygienisk kompetens

Bestämmelser om allmän livsmedelshygien finns i 8 kap. hälsoskyddslagen. Närmare bestämmelser finns i 6 kap. hälsoskyddsförordningen (1280/1994).

Rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien, nedan livsmedelshygienedirektivet, har till största delen genomförts genom livsmedelsbestämmelserna i hälsoskyddslagen. Hygienbestämmelser meddelas i en bilaga till direktivet. I kapitel X i bilagan sägs att personer som driver livsmedelsföretag skall säkerställa att anställda som hanterar livsmedel får handledning och instruktion och utbildning i livsmedelshygien i rimlig proportion till det arbete de utför. År 1996 ändrades hälsoskyddslagen så, att vederbörande ministerium vid behov kan meddela närmare anvisningar och bestämmelser om livsmedelshygienisk utbildning som skall krävas av personalen i en livsmedelslokal. Något sådant beslut av social- och hälsovårdsministeriet har dock ännu inte utfärdats.

Inom EU finns inte några närmare bestämmelser om hur livsmedelshygienisk kompetens skall påvisas. Exempelvis Danmark har sedan 1997 haft ett system där livsmedelsarbetare förutsätts delta i en utbildning som omfattar antingen 8 eller 24 timmar. I Sverige har Livsmedelsverket och företagare inom branschen ordnat utbildningen i form av två halvdagskurser, som avslutas med ett skriftligt och ett praktiskt prov. Det är frivilligt att delta i kurserna, men hösten 1999 hade kursen redan genomgått av

17 000 arbetstagare i livsmedelsbutiker och storkök. I England har utbildningen ordnats av näringen med hjälp av s.k. hygienhandböcker. Det förutsätts att de som hanterar sådana livsmedel som saknar förpackningar och lätt blir förskämda deltar i en utbildning på sex timmar.

Europeiska kommissionen lade i slutet av juli 2000 fram ett förslag till revidering av EG:s hygienlagstiftning (KOM(2000) 438 slutlig). Enligt förslaget bibehålls det nuvarande kravet på hygienkompetens. Som ett nytt krav föreslår kommissionen dessutom att de som ansvarar för HACCP-systemet i livsmedelsföretag skall få tillräcklig utbildning i HACCP-principerna.

1.1.6. Definition av uppgifterna och ändringssökande enligt produktsäkerhetslagen

Definitionen av den kommunala tillsynsmyndighetens uppgift och förfarandet för sökande av ändring i beslut enligt produktsäkerhetslagen stämmer inte överens med den övriga speciallagstiftningen om miljö- och hälsoskydd. I flera kommuner har detta medfört tolkningsbaserade problem vad gäller befogenheter. För att miljö- och hälsoskyddslagstiftningen skall bli tydlig och enhetlig är det viktigt att uppgiftsdefinitionen för tillsynsmyndigheten och besvär förfarandet enligt produktsäkerhetslagen står i samklang med miljö- och hälsoskyddslagstiftningen i övrigt.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Denna proposition syftar till att utvidga det i kommunallagen avsedda samarbetet mellan kommuner i fråga om verkställigheten av folkhälsolagen och speciallagstiftningen om miljö- och hälsoskydd. Syftet är också att främja samarbetet mellan kommuner inom miljö- och hälsoskyddet. Det föreslås att en samarbetsbestämmelse enligt 76 § 3 mom. kommunallagen fogas till speciallagstiftningen om miljö- och hälsoskydd. Bestämmelsen kompletteras så att en kommun eller samkommun skall kunna ingå ett avtal om gemensam skötsel av myndighetsuppgifter inte

bara med en kommun utan också med en samkommun.

Propositionen syftar också till att förtydliga anlitaendet av utomstående sakkunniga för övervakningen samt att utsträcka den avgiftsbelagda övervakningen enligt hälsoskyddslagen så, att resurserna för det kommunala miljö- och hälsoskyddet säkerställs. Det föreslås att 49 § hälsoskyddslagen kompletteras med en bestämmelse om bedömning av behörigheten och sakkunskapen hos utomstående sakkunniga som anlitas för övervakningen. Det föreslås att 50 § ändras så att kommunen skall kunna uppbära avgifter för provtagning, mätningar och undersökningar som hänför sig till övervakning av vattnet på badstränder samt utredning av kvaliteten på enskilt brunnsvatten eller sanitära olägenheter i bostäder.

Förpliktelsen om livsmedelshygienisk kompetens syftar till att säkerställa att de som arbetar med livsmedel kan avvärja och förebygga livsmedelshygieniska risker i anslutning till verksamheten. Matförgiftning är den främsta hälsoriskerna. Det har konstaterats att antalet rapporterade fall av matförgiftningar har ökat påtagligt under de senaste åren. Felaktig livsmedelshandling ses som en av de vanligaste orsakerna till matförgiftningar, t.ex. att livsmedel uppbearas för länge i temperaturer där sjukdomsmikroberna kan föröka. En viktig grupp utgörs också av de matförgiftningar som förorsakas av att mikrober överförs till livsmedlen direkt från arbetstagarna.

Det har ansetts nödvändigt att en allmän förpliktelse om livsmedelshygienisk kompetens tas in i hälsoskyddslagen, eftersom verkställigheten av bestämmelsen har ekonomiska verkningar för verksamhetsidkarna och därför att förpliktelsen berör en stor del av arbetstagarna i livsmedelslokaler.

I fråga om produktsäkerhetslagen syftar förslaget till att förenhetliga definitionen av den kommunala tillsynsmyndighetens uppgift och förfarandet för besvär över tjänsteinnehavarnas beslut med miljö- och hälsoskyddslagstiftningen i övrigt. Det föreslås att 7 och 19 § ändras så att de stämmer överens med den övriga speciallagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

3.1.1. *Samarbete mellan kommuner*

Samarbetet mellan kommuner i fråga om miljö- och hälsoskyddet skall alltså basera sig på frivillighet. Inom miljö- och hälsoskyddet täcker tjänsteinnehavarnas löner jämte bikostnader mer än 70 % av totalkostnaderna för miljö- och hälsoskyddet. Propositionen syftar inte till att påverka antalet anställda inom miljö- och hälsoskyddet. Kostnaderna, i första hand resekostnaderna, ökar eventuellt i de kommuner som inför avtalsgrundat samarbete och sådan på sakkomplex baserad specialisering för tjänsteinnehavarna som detta möjliggör. Däremot kan koncentrationen också medföra inbesparade kostnader i fråga om sakkunnigtjänster, inventarier och utrustning samt utbildning av tjänsteinnehavarna. Om man ser till miljö- och hälsoskyddet som helhet har inledandet av avtalsbaserat samarbete inte några betydande ekonomiska verkningar i kommunerna.

3.1.2. *Avgifter*

Enligt hälsoskyddslagen skall kommunen uppbära en avgift för behandlingen av anmälningar enligt hälsoskyddslagen samt för provtagning och undersökning som hänförs till tillsynen. Kommunernas inkomster av övervakningen ökar, om avgifterna utsträcks till mätningar och undersökningar som hänförs till boendehygien och kvaliteten på vattnet i enskilda brunnar för hushållsvatten. Propositionen innebär att de kostnader som ovan nämnda åtgärder medför ökar för ägarna av enskilda brunnar för hushållsvatten samt för dem som äger bostäder eller andra vistelseutrymmen i sådana fall då provtagningar eller mätningar behövs för att utreda sanitära olägenheter.

I en och samma kommun kan det finnas sammanlagt t.o.m. 20 allmänna badstränder och s.k. EU-badstränder. Med beaktande av provtagningar och undersökningar kommer kommunernas årliga inkomster av övervakningen av vattnet på badstränderna att variera

mellan uppskattningsvis noll och 30 000 mk. De allmänna badstränderna ägs vanligen av kommunen, och därför blir det i första hand fråga om en intern fakturering för kommunen.

I kommunerna utförs ett varierande antal provtagningar och mätningar som behövs för att utreda sanitära olägenheter i bostäder. I de största kommunerna uppgår antalet åtgärder per år till mer än 300, medan antalet kan inskränka sig till ett fåtal i de minsta kommunerna. Kostnaderna för enskilda åtgärder varierar i hög grad beroende på åtgärdens karaktär och omfattning. Av de orsaker som framförts ovan är det svårt att uppskatta kommunernas inkomster av de mätningar och nödvändiga provtagningar som behövs för att utreda de sanitära olägenheterna i bostäder. För enskilda bostadsägare eller ägare av andra vistelseutrymmen kan kostnaderna variera mellan noll och flera tusen mark beroende på åtgärdens karaktär och omfattning. På riksnivå kan avgifterna stiga till totalt 15 - 20 milj. mk.

Antalet brunnar som används för enskilda hushålls vattenförsörjning varierar regionalt i vårt land. I norra Österbotten finns det ytterst få brunnar medan det finns rikligt med brunnar i t.ex. Östra Nyland. En grundläggande analys av kvaliteten på brunnsvattnet kostar ägaren i genomsnitt 600 - 900 mk. Eftersom antalet brunnar varierar i kommunerna, varierar också inkomsterna för kommunerna i hög grad, enligt uppskattning från några hundra till flera tiotusentals mark.

3.1.3. *Livsmedelshygienisk kompetens*

I Finland finns ca 50 000 sådana livsmedelslokaler som avses i hälsoskyddslagen av vilka ca 1 500 har godkänts med stöd av hygienlagen. Behovet av ökad hygienkompetens är störst inom handels- och livsmedelsindustrisektorn. Inom handelssektorn är grundutbildningen i allmänhet merkantil utbildning, och den omfattar inte kunskaper om hygien. Inom dagligvaruhandeln arbetar ca 16 000 personer och inom livsmedelsindustrin 25 000 personer för vilka det kommer att förutsättas att de deltar i ett särskilt test. Inom storhushållsbranschen och i de största

restaurangköken har uppskattningsvis 80 % av personalen yrkesutbildning på området. I storhushåll och restauranger arbetar således ca 20 000 personer som måste godkännas i ett kompetenstest för att uppfylla det kompetenskrav som föreslås i förordningen. Sammanlagt bör ca 60 000 personer som arbetar i livsmedelslokaler genomgå ett test.

Direkta kostnader av kompetensförpliktelser föräns av de test som skall utföras. Den som tar emot test skall kunna uppbära en avgift som ersättning för de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. Om testavgiften för en person är 120 mk, medför testen åren 2002-2004 engångskostnader om ca 7,2 milj. mk. Arbetsgivarna ansvarar för kostnaderna. Livsmedelsarbetet karaktäriseras av en stor personalomsättning, inom dagligvaruhandeln uppskattningsvis ca 20 % per år. De årliga kostnaderna föräns av omsättningen beräknas uppgå till ca 1,4 milj. mk.

I förordningen binds inte utförandet av kompetenstest till någon förberedande utbildning. Det skulle dock vara ändamålsenligt om arbetstagarna fick utbildning i hygien, antingen separat eller som ett led i introduktionen i arbetet. Ett alternativ är att arbetstagaren inhämtar de kunskaper som behövs genom litteraturläsning eller via Internet. Det uppskattas att förberedelserna inför ett test motsvarar utbildning i kursform omfattande 6-12 timmar. Om sådan utbildning ordnas för alla de ca 60 000 som deltar i testet, åsamkas arbetsgivarna kostnader om knappt 110 milj. mk åren 2002-2004 till följd av anordnandet av utbildningen och den förlorade arbetstiden, samt årligen ca 24 milj. mk på grund av omsättningen.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Med stöd av hälsoskyddslagen skall Livsmedelsverket verkställa förpliktelsen gällande livsmedelshygienisk kompetens. Verket skall bl.a. upprätthålla kompetenstest och föra förteckning över dem som utför testen. Det uppskattas att uppgifterna kräver en arbetsinsats som motsvarar ca 0,5 årsverken vid Livsmedelsverket. Propositionen har inte några andra verknningar i fråga om organisation och personal.

3.3. Miljökonsekvenser

Propositionen har inte några direkta miljökonsekvenser.

3.4. Verknningar för medborgarna

Propositionen har inte några verknningar för medborgarna.

4. Beredningen av propositionen

Insatser för att stärka omgivningsfaktorer som stöder välfärden är en av prioriteringarna i statsrådets beslut "Mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården 2000-2003". Som åtgärder som stöder detta rekommenderas ökat samarbete mellan kommunerna genom avtal samt införande av övervakningsavgifter. I syfte att genomföra statsrådets beslut inledde social- och hälsovårdsministeriet ett projekt för att förbättra verksamhetsbetingelserna för det kommunala miljö- och hälsoskyddet. Det primära syftet var att främja samarbetet mellan kommunerna inom miljö- och hälsoskyddet samt att utvidga den avgiftsbelagda övervakningen så att de resurser som behövs för övervakningen kan säkerställas. Projektets övervakningsgrupp bestod av företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, Livsmedelsverket, Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Konsumentverket och Finlands Kommunförbund.

I fråga om hygienkompetensen för dem som arbetar i livsmedelslokaler överlämnade Livsmedelsverket den 3 maj 2000 ett förslag till social- och hälsovårdsministeriet om hygienutbildning för livsmedelsarbetare. Förslaget hade beretts av en arbetsgrupp med företrädare för Livsmedelsverket, Utbildningsstyrelsen, Livsmedelsindustriförbundet, Finlands Dagligvaruhandel rf, Hotell- ja ravitsemusalan yrittäjiliitto, Kommunsektorns fackförbund, Handelsbranschens fackförbund, Finlands Kommunförbund, Statens och specialbranschernas fackförbund samt Hotell- och restaurangpersonalens förbund. Förhandlingsparterna har ansett att det är viktigt att definiera innehållet i utbildningen kring grundläggande livsmedelshygieniska kunskaper för att de kostnader som kompetens-

förpliktelsen åsamkar verksamhetsidkarna skall kunna uppskattas. Möjligheten att den livsmedelshygieniska utbildningen ingår som ett led i verksamhetsidkarnas och företagens egenkontroll har också setts som ett viktigt alternativ.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

Utlåtande om propositionen har begärts av sammanlagt 42 olika myndigheter och sammanslutningar. Lagförslaget mål att främja samverkan mellan kommunerna i fråga om folkhälsolagen och de speciallagar som gäller miljö- och hälsoskydd ansågs i allmänhet

vara viktigt och lönt att understöda. Inställningen till att utvidga avgiftsbelagdheten och förtydliga anlitaendet av utomstående sakkunniga var likaså i allmänhet positiv. Man önskade preciseringar i motiveringen för propositionen när det gäller genomförandet av avgiftsbelagdheten i fråga om mätningar, provtagning och undersökningar som hänför sig till utredning av sanitära olägenheter i bostäder. Bestämmelser om den livsmedelshygieniska kompetensen ansågs vara behövliga. Målet har varit att beakta förslagen till preciseringar i propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Folkhälsolagen

5 §. Det föreslås att 4 mom. ändras så, att en medlemskommun i en i lagen avsedd samkommun i enlighet med sitt beslut kan sköta uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet själv eller i samarbete med en annan kommun eller samkommun. Efter ändringen kan uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet alljämt skötas inom en samkommun för folkhälsoarbetet, men en medlemskommun kan också i enlighet med sitt beslut sköta dem själv eller tillsammans med en annan kommun eller med t.ex. någon annan samkommun som bildats i området. Inom området för en samkommun för folkhälsoarbetet kan uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet i dess medlemskommuner således skötas även inom en annan samkommun tillsammans med t.ex. miljövårds- och byggnadstillsynsuppgifterna. Principen är fortfarande att uppgifterna enligt speciallagarna om miljö- och hälsoskydd skall utgöra en helhet, och därför kan uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet inte delas mellan en samkommun för folkhälsoarbetet och dess medlemskommuner.

Det är inte ändamålsenligt att i folkhälsolagen ta in en specialbestämmelse om samarbete mellan kommuner och enligt vilken kommunen kunde komma överens med en kommun eller en samkommun om att en tjänsteinnehavare under tjänsteansvar får utföra uppgifter enligt speciallagarna om miljö- och hälsoskydd utanför värdkommunen eller värdsamkommunen. I fråga om liknande samarbete som det som avses ovan iaktas kommunallagen och speciallagstiftningen om miljö- och hälsoskydd. Detta innebär att det samarbete som här beskrivs i förslaget till ändring av speciallagarna om miljö- och hälsoskydd kan bli verklighet t.ex. bara i fråga om en speciallag utan hinder av bestämmelserna i folkhälsolagen. I de kommuner eller samkommuner som ingått ett samarbetsavtal bör uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet dock helt och hållet lyda under ett organ.

6 §. Det föreslås att 2 mom. ändras så att

lagen inte längre innehåller några bestämmelser om ett gemensamt organ för miljö- och hälsoskyddet och miljövärden. Samkommunens organ anges i grundavtalet för samkommunen. Om det nämnda gemensamma organet kan överenskommas utan en uttrycklig bestämmelse i folkhälsolagen. En separat bestämmelse är således till denna del onödig.

Det föreslås att 3 mom. upphävs. Den gamla kommunallagen upphävdes genom den nya kommunallagen som trädde i kraft den 1 juli 1995. I 14 § finns allmänna bestämmelser om delegering av befogenheter, vilka också omfattar syftet med 6 § 3 mom. folkhälsolagen. Paragrafens 3 mom. är således föråldrat.

Ändringarna förändrar inte miljö- och hälsoskyddets ställning som en del av folkhälsoarbetet. Miljö- och hälsoskyddet är också en tydlig sammanhängande helhet, vars uppgifter inte kan ges till flera olika organ inom samma kommun eller samkommun.

1.2. Hälsoskyddslagen

7 §. *Kommunal hälsoskyddsmyndighet.* Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., som gäller samarbete mellan kommuner. En kommun skall med en annan kommun eller en samkommun kunna komma överens om att en uppgift som i hälsoskyddslagen föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan en kommun komma överens med en annan kommun eller en samkommun om att kommunens eller samkommunens tjänsteinnehavare kan utföra uppgifter enligt hälsoskyddslagen inom kommunens område. Med utförande av uppgifter avses meddelande av beslut enligt hälsoskyddslagen, om de delegerats till tjänsteinnehavaren, beredning av beslut samt andra uppgifter som i hälsoskyddslagen föreskrivits för den kommunala myndigheten. Tjänsteinnehavaren har då den befogenhet som han eller hon har i den

kommun eller samkommun där han eller hon egentligen är tjänsteinnehavare. Tjänsteinnehavaren kan således också vara t.ex. föredragande för den andra avtalsslutande parten (kommunen eller samkommunen).

Enligt 2 mom. kan samarbete enligt momentet också bedrivas mellan samkommuner, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke, t.ex. genom beslut av kommunfullmäktige.

Bestämmelsen förutsätter att kommunerna eller kommunen och samkommunen eller samkommunerna ingår ett avtal om detaljerna i arrangemanget. I avtalet kan anges t.ex. rätten för den som köper tjänsterna att styra och övervaka tjänsteinnehavarens verksamhet samt skadeståndsskyldighet för skada som åsamkats den köpande kommunen eller utomstående. Ansvaret för skada som åsamkats utomstående bestäms enligt bestämmelserna om principalansvar i skadeståndslagen (412/1974). Det kan också vara nödvändigt att ansvarsfördelningen mellan avtalsparterna skrivs in i avtalet.

Med tjänsteansvar avses ansvar för att verksamheten är lagenlig. Åtal om tjänstebrott kan väckas mot tjänsteinnehavaren och han eller hon kan åläggas att ersätta den skada han eller hon åsamkat. Ändring i beslut som tjänsteinnehavaren fattat i den köpande kommunen kan sökas som om det var fråga om en tjänsteinnehavare i kommunen.

Det föreslås att gällande 2 mom. blir 3 mom.

40 §. *Livsmedelshygienisk kompetens.* Paragrafen är ny och den innehåller bestämmelser om livsmedelshygienisk kompetens. I enlighet med direktivet om livsmedelshygien föreslås i 1 mom. en bestämmelse som är förpliktande för verksamhetsidkare och enligt vilken de som arbetar i livsmedelslokaler skall ha tillräcklig livsmedelshygienisk kompetens för att kunna utföra sina uppgifter och att arbetstagarna vid behov skall få utbildning och instruktion i livsmedelshygien. Enligt 4 § tillämpas lagen som allmän lag i förhållande till den övriga lagstiftningen om livsmedel. Eftersom bestämmelser om livsmedelshygien för dem som arbetar i livsmedelslokaler inte har utfärdats i hygienlagen eller med stöd av den, gäller den föreslagna kompetensförpliktelsen även dem som arbe-

tar i inrättningar som godkänts med stöd av hygienlagen. Kompetensförpliktelsen är inte bunden till anställningsförhållandets art, och därför gäller den även sådana verksamhetsidkare som arbetar i sina livsmedelslokaler.

Enligt 2 mom. skall verksamhetsidkaren på egen bekostnad se till att de som arbetar i livsmedelslokalen med godkänt betyg genomgår ett test som mäter den livsmedelshygieniska kompetensen, dvs. ett kompetenstest. Avsikten är att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärda närmare bestämmelser om vem som skall delta i testen.

Enligt 3 mom. skall hos dem som deltar i ett kompetenstest kunna tas ut en avgift som motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. I praktiken riktas avgiften till den verksamhetsidkare i vars livsmedelslokal testdeltagaren arbetar. Eftersom det inte är fråga om en avgift som hänför sig till övervakningen av hälsoskyddslagen, är det inte ändamålsenligt att avgiftsbestämmelsen fogas till 50 §, som gäller avgifter enligt lagen.

Enligt 4 mom. skall kompetenstest anordnas av kompetenstestare som finns med i Livsmedelsverkets förteckning och som innehar den behörighet som föreskrivs genom förordning. Testaren kan beakta testavgiftens storlek när han eller hon fastställer bl.a. hyran för testlokalen, arvoden till övervakare, granskningen av testen, ersättningarna för testmaterial och kompetensintyg samt övriga förvaltningskostnader för anordnandet av testen.

Som kompetenstestare förtecknas enstaka personer, som har tillräcklig kompetens för att klara av sina uppgifter. Eftersom testaren utöver offentlig förvaltningsuppgift genom att anordna kompetenstester och bevilja testintyg tillämpas på testare vad som i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) bestäms om tjänsteman.

Avsikten är att närmare bestämmelser om verkställigheten skall utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Ett bemyndigande om detta föreslås i 5 mom. Så som konstaterats i anslutning till 2 mom. är avsikten att genom förordning närmare ange vilka av dem som arbetar i livsmedelslokaler som skall delta i kompetenstest. Avsikten är

att förpliktelsen skall åläggas sådana arbetstagare som handskas med livsmedel som lätt blir förskämda och som inte har en utbildning som kan anses tillräcklig. Avsikten är också att genom förordning utfärda bestämmelser om vad som betraktas som den livsmedelshygieniska kompetens som krävs, om kompetenstestens form samt om det intyg som skall utfärdas över att testet har godkänts. Genom förordning skall dessutom utfärdas bestämmelser om Livsmedelsverket rätt att närmare bestämma om praktiska omständigheter i anslutning till anordnandet av test. I livsmedelslokalerna arbetar också personer som har ett annat språk än finska eller svenska som modersmål. Livsmedelsverket skall besluta om avläggande av test på andra språk än finska eller svenska. Livsmedelsverket får dessutom bestämma om grunderna för och utformningen av kompetenstesten samt om godkända testresultat. I praktiken skall verket upprätthålla en databas med testfrågor ur vilken kompetenstesterna får frågeserier. Livsmedelsverket skall också ha rätt att efter att ha hört Utbildningsstyrelsen i oklara fall besluta vilka examina eller därmed jämförbara utbildningar som bör betraktas som tillräckliga med tanke på den livsmedelshygieniska kompetensen.

41 §. *Närmare bestämmelser.* Det föreslås att det inledande stycket ändras i överensstämmelse med grundlagen så, att närmare bestämmelser om de angelägenheter som nämns i paragrafen skall kunna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I det inledande stycket föreslås inte några ändringar i sak. Det föreslås att 8 punkten upphävs, eftersom motsvarande bestämmelse föreslås i 40 § 5 mom.

49 §. *Sakkunniga och undersökningslaboratorier.* I paragrafen föreslås ett nytt 1 mom., enligt vilket de utomstående sakkunniga som hälsoskyddsmyndigheten anlitar skall ha sådan sakkunskap och behörighet som behövs för undersökningarna och utredningarna. Utomstående sakkunniga skall dessutom påvisa att undersökningsmetoderna är tillförlitliga. Kommunerna verkställer ofta den övervakning som förutsätts i hälsoskyddslagen genom undersökningar och mätningar, vilka saknar sådana internationella standarder som skulle kunna stå som grund

för t.ex. ackreditering. Enligt det föreslagna nya 1 mom. skall dock utomstående sakkunniga som för myndighetstillsynen enligt hälsoskyddslagen utför utredningar och undersökningar ha sådan sakkunskap och behörighet som utredningarna och undersökningarna förutsätter. Utomstående sakkunniga skall också kunna bevisa för hälsoskyddsmyndigheten att de undersökningsmetoder som används är tillförlitliga. När kommunala hälsoskyddsmyndigheter anlitar utomstående sakkunniga för myndighetstillsyn skall de således själva bedöma om de utomstående sakkunniga använder tillförlitliga metoder. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall fatta beslut om bedömningen av metodernas tillförlitlighet.

Enligt 1 mom. skall bestämmelserna om tjänstemannajäv i 10 och 11 § lagen om förvaltningsförfarande tillämpas på utomstående sakkunniga som utför undersökningar och utredningar för myndighetstillsyn enligt hälsoskyddslagen. På så sätt säkerställs att förvaltningsärendena bereds bra och i enlighet med hälsoskyddslagen även då utomstående sakkunniga anlitas.

Bland annat social- och hälsovårdsministeriet har utarbetat anvisningar om utförandet av mätningar och undersökningar som används för den övervakning som förutsätts i hälsoskyddslagen. Anvisningarna kan vara till nytta när kommunernas hälsoskyddsmyndigheter bedömer tillförlitligheten hos mät- och undersökningsmetoderna. När hälsoskyddsmyndigheterna bedömer utomstående sakkunnigas sakkunskap och behörighet kan de beakta t.ex. de sakkunnigas utbildning, arbetserfarenhet och tidigare mätningar, undersökningar och utredningar som hänför sig till det som skall undersökas.

Hälsoskyddsmyndigheten kan använda resultatet av utomstående sakkunniga som grund för beslutsfattandet på villkor att de utomstående sakkunniga före utförandet av undersökningarna och utredningarna ovan har påvisat sin behörighet för hälsoskyddsmyndigheten på det sätt som beskrivs ovan. Om utomstående särskild sakkännedom anlitas vid sidan av sakkunskapen hos tjänsteinnehavarna inom miljö- och hälsoskyddet, blir beslutsfattandet tillförlitligare och snabbare. Förfarandet påskyndar också sannolikt hand-

läggningen av besvärsmål, vilken i många kommuner alltså är oskäligt tidskrävande.

Det föreslås att gällande 1 mom. utan innehållsmässiga ändringar blir 2 mom.

Gällande 2 mom. blir 3 mom., och det föreslås att momentet ändras så att social- och hälsovårdsministeriet vid behov genom förordning skall kunna utfärda närmare bestämmelser om behörigheten för laboratorier samt för de utomstående sakkunniga som utför undersökningar och utredningar för myndighetstillsynen enligt hälsoskyddslagen.

50 §. *Avgifter.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att samtliga grunder för avgifter enligt 50 § sammanförs i momentet. I fråga om avgifter för statens prestationer skall alltså lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) iakttas. I momentet föreslås förutom bestämmelserna om fastställande av avgifter för statens prestationer även bestämmelser om de allmänna principerna för fastställande av beloppet av avgifterna för de kommunala hälsoskyddsmyndigheternas egna prestationer (gällande 4 mom.) samt för de prestationer som kommunen ålägger utomstående sakkunniga.

Eftersom det föreslås att avgifterna för prestationer enligt hälsoskyddslagen skall utsträckas så att de förutom verksamhetsidkare också gäller fastighetsägare, föreslås att termen "verksamhetsidkare" tas in i 2 mom. för att beskriva hos vem de i momentet avsedda avgifterna för de anmälningar som kommunen behandlar skall uppbäras.

Det föreslås att termen "verksamhetsidkare" tas in i 3 mom. på motsvarande sätt som i 2 mom. Avgifter som hänförs till tillsynen över de föreskrifter som meddelats samt till övervakningen av hushålls- och badvatten skall således tas ut hos verksamhetsidkarna. Eftersom avgifterna också hittills uppburits hos verksamhetsidkarna innebär förslaget att lagen förtydligas. Det föreslås att undantaget gällande avgifter för övervakning av vattnet på allmänna badstränder i 3 mom. stryks, vilket innebär att avgifter skall tas ut även för övervakning av allmänna badstränder. Bestämmelserna om avgifter för prestationer enligt hälsoskyddslagen utsträcks således till att omfatta även provtagningar och undersökningar av vattnet på badstränder.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse som an-

ger de prestationer för vilka den kommunala myndigheten skall ha rätt att ta ut en avgift hos fastighetsägaren. Med fastighetsägare avses i lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) bostadsaktiebolag, i lagen om aktiebolag (734/1978) aktiebolag, i jordlegolagen (258/1966) byggnadens ägare och i de fall som avses i 14 kap. 3 § jordabalken (540/1995) den som beviljats lagfart och som besitter den del av fastighet, till vilken den kommunala myndighetens åtgärd riktar sig.

Om kommunen så önskar skall den enligt förslaget ha rätt att ta ut en avgift för mätningar, provtagning, undersökningar och utredningar som hänförs till i 26 § avsedda sanitära olägenheter i bostäder och andra vistelseutrymmen. Utredningsarbetet omfattar även utredning av sanitära olägenheter av inomhusbuller.

Sanitära olägenheter i bostäder och andra vistelseutrymmen beror vanligen på faktorer som hänförs till fastigheten (t.ex. konstruktionsfel, ventilation, läckage) och bara sällan på den boendes verksamhet. Avgifterna för mätningar, provtagning, undersökningar och utredningar som utförs för att utreda sanitära olägenheter bör därför i första hand uppbäras hos fastighetsägarna.

Den första inspektion som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utför i en bostad eller i ett annat vistelseutrymme efter det att uppdraget har getts skall alltså vara avgiftsfri för fastighetsägaren. Om bostadens eller vistelseutrymmets innehavare eller ägare till aktier som berättigar till innehav av bostaden är uppdragsgivare, skall fastighetsägaren eller dennes representant vara medvetna om inspektionen och beredas tillfälle att delta i inspektionen. I samband med den första inspektionen görs en preliminär bedömning av förekomsten av faktorer i anslutning till förekomsten av sanitära olägenheter. Detta sker genom diskussion med ägaren eller innehavaren, genom iakttagelser med sinnesorganen samt genom enkla tekniska metoder (t.ex. fuktskador -> tecken på fukt, ventilation -> pappersbit och tryckförhållanden -> röksignal). Principen är att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall utföra den första inspektionen.

Om den kommunala hälsoskyddsmyndigheten bedömer att klarläggandet av de sanitä-

ra olägenheterna förutsätter mera omfattande provtagningar, mätningar, undersökningar eller utredningar (t.ex. ytbetrykningsprov, bullermätningar, gasmätningar) är dessa avgiftsbelagda för fastighetsägaren. De mera omfattande åtgärderna kräver vanligen ett nytt besök, men avgift får tas ut hos fastighetsägaren också om de kan vidtas redan i samband med den första inspektionen.

Om den kommunala hälsoskyddsmyndigheten inte har möjlighet att utföra de mera omfattande utredningarna själv kan den med stöd av 45 § också låta en utomstående sakkunnig utföra dem. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall då fatta ett beslut utgående från iakttagelserna under det första inspektionsbesöket. I beslutet skall fastighetsägaren åläggas att skaffa ytterligare utredningar som behövs för klarläggandet av de sanitära olägenheterna. Behövliga tilläggsutredningar skall specificeras i beslutet. Fastighetsägaren har således rätt att välja vilken utomstående sakkunnig som skall utföra tilläggsutredningen, men med stöd av 49 § skall den sakkunniga använda undersökningsmetoder som godkänts av den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Utomstående sakkunniga uppbär kostnaderna för åtgärderna direkt hos fastighetsägarna.

Om de avgiftsbelagda prestationerna utsträcks till utredningsarbete som gäller sanitära olägenheter i bostäder kan resurserna för miljö- och hälsoskyddet säkerställas samt antalet onödiga bostadsinspektioner minskas. Om man dessutom i fråga om undersökningar som hänför sig till sanitära olägenheter i bostäder befrämjar den möjlighet att låta utomstående sakkunniga utföra undersökningarna som 45 § möjliggör, får hälsoinspektörerna mera tid över för förebyggande inspektionsverksamhet utan att kvaliteten på bostadsinspektionerna för den skull blir lidande.

I 4 mom. föreslås ytterligare bli bestämt att kommunen skall kunna ta ut en avgift för provtagningar och undersökningar som hänför sig till fastställandet av kvaliteten på vattnet i enskilda brunnar för hushållsvatten. Med enskilda brunnar för hushållsvatten avses sådana brunnar som inte anses vara verk som levererar vatten. För utredningar om kvaliteten på vattnet i brunnar för hushållsvatten uppbärs avgiften i samtliga fall hos

den som äger brunnen. Om avgifterna utsträcks till att även gälla undersökningar av hushållsvattnet i brunnar avsedda enbart för eget bruk, förtydligas avgiftsbelagdheten i fråga om övervakningen av hushållsvattnet.

Om myndigheterna inte har uppgifter om den som äger en enskild brunn för hushållsvatten, skall avgifterna för provtagningar och undersökningar uppbäras hos den som äger marken där brunnen finns.

Avgift skall inte uppbäras i sådana fall där den kommunala hälsoskyddsmyndigheten på eget initiativ och med hjälp av enskilda brunnar för hushållsvatten t.ex. utreder mistankar om förorening av jordmånen eller i kartläggningssyfte undersöker kvaliteten på hushållsvattnet i området.

För närvarande skall kommunen alltid uppbära avgift hos verksamhetsutövaren för de åtgärder som är avgiftsbelagda enligt hälsoskyddslagen. Om avgifterna utsträcks i enlighet med 4 mom., riktas de ofta även till enskilda personer. Det föreslås därför att avgifterna enligt 4 mom. skall vara frivilliga för kommunerna. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan då bedöma avgiftens storlek eller verkställigheten av den i t.ex. sociala fall och i sådana fall där orsaken till de antagna sanitära olägenheterna inte stått att finna ens efter omfattande åtgärder i en bostad.

I 5 mom. föreslås inte några ändringar i sak.

1.3. Livsmedelslagen

11 §. *Lokalförvaltningen*. I paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. med bestämmelser om samarbete mellan kommuner. Förslaget och motiveringen motsvarar den ändring som föreslås i 7 § hälsoskyddslagen samt motiveringen till den.

1.4. Lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

14 §. Det föreslås att 4 mom. ändras så att det innehåller en bestämmelse om samarbete mellan kommuner. Förslaget och motiveringen motsvarar den ändring som föreslås i 7 § hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

1.5. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

12 §. Enligt gällande 2 mom. kan en uppgift som enligt lagen åligger veterinären anförtros en veterinär som står i tjänsteförhållande till någon annan kommun eller sammkommun att skötas under tjänsteansvar. Bestämmelsen hänför sig till övervakningen av Europeiska gemenskapens lagstiftning och gäller bara veterinärer.

I enlighet med den övriga miljö- och hälsoskyddslagstiftningen och med beaktande av att det i hygienlagen ingår uppgifter där befogenheten kan överföras också på en annan tjänsteinnehavare än en veterinär, föreslås att en ny 12 a § fogas till hygienlagen med bestämmelser om samarbete mellan kommuner. Förslaget och motiveringen motsvarar den ändring som föreslås i 7 § hälsoskyddslagen samt motiveringen till den.

1.6. Produktsäkerhetslagen

7 §. Det föreslås att 2 mom. ändras så att det motsvarar den uppgiftsdefinition enligt miljö- och hälsoskyddslagstiftningen som är i allmänt bruk. Enligt uppgiftsdefinitionen skall kommunen bestämma vilken kommunal nämnd eller vilket kollegialt organ (kommunal tillsynsmyndighet) som skall ansvara för iakttagandet av lagens bestämmelser och beslut. Fullmäktige skall kunna ge den kommunala tillsynsmyndigheten rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. med bestämmelser om samarbete mellan kommuner. Förslaget och motiveringen motsvarar den ändring som föreslås i 7 § hälsoskyddslagen samt motiveringen till den. Det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. utan ändringar. Inte heller 1 mom. ändras.

19 §. Det föreslås att 2 mom. ändras så att det motsvarar det som i kommunallagen (365/1995) anges om yrkande av rättelse på beslut av kommunala tjänsteinnehavare. I ett beslut av en kommunal tjänsteinnehavare skall ändring inte få sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut skall däremot kunna hänskjuta ärendet till en

nämnd eller något annat kollegialt organ för behandling.

Det föreslås att i paragrafen tas in ett nytt 3 mom., enligt vilket ändring i ett beslut av en kommunal nämnd eller något annat kollegialt organ som avses i 7 § skall kunna sökas hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet. Efter de föreslagna ändringarna stämmer sökande av ändring enligt produktsäkerhetslagen överens med den övriga miljö- och hälsoskyddslagstiftningen.

Paragrafens 1 mom. motsvarar det gällande 1 mom.

1.7. Kemikalielagen

7 §. *Lokala tillsynsmyndigheter.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att ordet kommunförbund ändras till sammkommun i enlighet med terminologin i kommunallagen.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. med bestämmelser om samarbete mellan kommuner. Förslaget och motiveringen motsvarar den ändring som föreslås i 7 § hälsoskyddslagen samt motiveringen till den.

2. Närmare bestämmelser

Avsikten är att social- och hälsovårdsministeriet med stöd av den föreslagna 40 § 5 mom. hälsoskyddslagen genom förordning skall utfärda närmare bestämmelser om den livsmedelshygieniska kompetens som skall krävas av dem som arbetar i livsmedelslokaler och om testning av kompetensen. Enligt utkastet till förordning omfattar kompetensförpliktelsen dem som arbetar i livsmedelslokaler som avses i 34 § hälsoskyddslagen och som hanterar livsmedel som lätt blir förskämda. Förpliktelsen gäller således även verksamhetsidkare som arbetar med sådana uppgifter.

Den som har avlagt en bestämd grundläggande yrkesexamen eller klarat ett särskilt kompetenstest skall anses besitta tillräcklig hygienkompetens. När förordningen träder i kraft skall de som arbetar i livsmedelslokaler inom tre år avlägga examen eller genomgå ett test. Examen eller test skall dock inte krävas av dem som arbetar enbart i kassan, serverar färdiga portioner, samlar använda bestick m.m. eller diskar eller behandlar eller

transporterar livsmedel i förpackningar. Förordningen åtföljs av en bilaga med en förteckning över de examina som anses ge tillräckliga kunskaper för livsmedelshygienisk kompetens. Eftersom yrkesexamenssystemet ständigt förändras, föreslås att Livsmedelsverket meddelar anvisningar om tillämpningen av förteckningen efter att det har hört Utbildningsstyrelsen.

Livsmedelsverket skall ansvara för upprätthållandet av kompetenstesten. Avsikten är att verket skall upprätthålla en frågebänk. Testen kan ordnas av testare som ingår i Livsmedelsverkets förteckning och som skaffar frågorna hos verket. Det kommer att förutsättas att de som utför testen har en viss

behörighet. Avsikten är att genom förordning också utfärda bestämmelser om förpliktelser för testarna. Den som godkänts i kompetenstestet får ett intyg.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. I fråga om hälsoskyddslagen föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter skall få vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ändring av 5 och 6 § folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 6 § 3 mom., sådant det lyder i lag 746/1992, samt
ändras 5 § 4 mom. och 6 § 2 mom., sådana de lyder i lag 1131/1997, som följer:

5 §

Har verksamhet som avses i denna lag anförtrots en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även uppgifter enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan en medlemskommun i enlighet med sitt beslut sköta uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet även på något annat sätt, själv eller tillsammans med andra kommuner eller samkommuner.

6 §

Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, skall denna gemensamt för medlemskommunerna tillsätta ett i 1 mom. angivet organ.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 41 § 8 punkten, sådan den lyder i lag 777/1996,

ändras det inledande stycket i 41 § samt 49 och 50 §, av dessa lagrum det inledande stycket i 41 § sådant det lyder i nämnda lag 777/1996 och 50 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, samt

fogas till 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 777/1996, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och till lagen en ny 40 § i stället för den 40 § som upphävts genom nämnda lag 777/1996, som följer:

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

40 §

Livsmedelshygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall ansvara för att de som arbetar i livsmedelslokaler har tillräcklig livsmedelshygienisk kompetens för att kunna utföra sina uppgifter och att de vid behov får utbildning och instruktion i livsmedelshygien.

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad se till att de som arbetar i livsmedelslokaler godkänns i ett test som mäter den livsmedelshygieniska kompetensen (*kompetenstest*) så som närmare bestäms genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Hos den som deltar i kompetenstest får en avgift som motsvarar högst de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet tas ut.

Kompetenstest får anordnas av kompetenstestare som nämns i Livsmedelsverkets förteckning. På testare tillämpas vad som i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) bestäms om tjänstemän.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas vid behov bestämmelser om

1) livsmedelshygienisk kompetens, kompetenstest och testintyg,

2) kompetenstestarnas behörighet och övriga förutsättningar för att de skall införas i förteckningen, samt om

3) Livsmedelsverkets rätt att meddela föreskrifter om att andra språk än de inhemska språken skall användas i kompetenstesten, om grunderna för och utformningen av testen, om prestationer som skall godkännas, om innehållet i testintygen samt om examina och därmed jämförbara utbildningar vilkas innehåll anses motsvara ett kompetenstest.

41 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas vid behov närmare bestämmelser om

49 §

Sakkunniga och undersökningslaboratorier

Utomstående sakkunniga som utför undersökningar och utredningar för myndighetstillsyn enligt denna lag skall ha den sakkunskap och behörighet som förutsätts för undersökningarna och utredningarna. Utomstående sakkunniga skall för den kommunala hälsoskyddsmyndigheten påvisa tillförlitligheten hos de undersökningsmetoder som används. På de utomstående sakkunniga som avses ovan tillämpas vad som i lagen om förvaltningsförfarande bestäms om tjänstemanna-jäv.

Ett laboratorium som utför sådana för myndigheter avsedda undersökningar som förutsätts i denna lag och med den utfärdade bestämmelser, skall ha den sakkunskap och övriga beredskap som behövs för undersökningarna. Laboratoriet skall ha ett erforderligt kvalitetssäkringssystem och det skall kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämmelser det har gjort.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser om behörigheten för de utomstående sakkunniga som för myndighetstillsynen utför undersökningar och utredningar samt om de laboratorier som utför hälsoskyddsundersökningar.

50 §

Avgifter

I fråga om avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Kommunen skall fastställa avgifterna för sina prestationer så att de högst motsvarar kostna-

derna för utförandet av prestationen. När kommunen låter utomstående sakkunniga eller ett laboratorium utföra undersökningar eller utredningar tas kostnaderna ut hos kunden högst i enlighet med de faktiska kostnaderna.

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar skall den hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

Hos verksamhetsidkaren skall dessutom tas ut en avgift för provtagning och undersökningar som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av anmälningar enligt 13 § och 14 § 2 mom.,

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 §, samt

3) sådan regelbunden övervakning av badvatten som förutsätts i 29 §.

Kommunen har dessutom rätt att enligt en av kommunen godkänd taxa ta ut en avgift

1) hos fastighetsägaren för mätningar, provtagning, undersökningar och utredningar i en bostad eller andra vistelseutrymmen och som hänför sig till utredning av sanitära olägenheter enligt 26 §, samt

2) hos brunnägaren för undersökningar av hushållsvattnet, om det inte är fråga om ett i 16 § 4 mom. avsett verk som levererar hushållsvatten.

Avgifter får indrivnas utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 11 § livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § livsmedelslagen av den 17 mars 1995 (361/1995) ett nytt 2 mom. som följer:

11 §

Lokalförvaltningen

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där be-

fogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 14 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 14 § 4 mom., sådant det lyder i lag 487/1999, som följer:

14 §

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sina befogenheter på en tjänsteinnehavare som lyder under det. En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet anförtros en annan kommuns eller

samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke. Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall tillämpas på den verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag, om inte något annat bestäms genom lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.**Lag****om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel
(1195/1996) en ny 12 a § som följer:

2 kap.

Myndigheter

12 a §

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där be-

fogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

6.**Lag****om ändring av 7 och 19 § produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) 7 och 19 §, sådana de lyder 7 § delvis ändrad i lag 539/1993 och 19 § i nämnda lag 539/1993, som följer:

7 §

Länsstyrelsen skall inom länet övervaka iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser och beslut samt styra övervakningen.

Kommunen skall inom sitt område övervaka iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser och beslut. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser (*kommunal tillsynsmyndighet*). Fullmäktige kan ge en nämnd eller något annat organ rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen gett sitt samtycke.

När det gäller de risker för egendom som avses i denna lag skall den kommunala tillsynsmyndigheten dock anmäla de konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är farliga för egendomen och som myndigheten observerar i samband med annan myndig-

hetsutövning till konsumentverket eller länsstyrelsen endast i sådana fall där det inte finns bestämmelser eller förbud som meddelats med stöd av denna lag.

19 §

I beslut som gäller temporärt förbud och som har meddelats med stöd av 12 a § samt beslut som gäller föreläggande av vite och som har meddelats med stöd av 15 § får ändring inte sökas genom särskilda besvär.

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av en nämnd eller något annat organ som avses i 7 §. Rättelse av beslutet skall yrkas skriftligen inom 14 dagar från det att ändringssökanden har delgivits beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur rättelseyrkandet skall anhängiggöras hos organet. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag kan sökas i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) genom anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 7 § kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 57/1999, som följer:

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsynen över att denna lag samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den blir iakttagna, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd (kommunal kemikalietillsynsmyndighet). Uppgiften kan också anförtros en samkommun.

Fullmäktige kan ge den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten rätt att i ärenden enligt 32 § överföra sin behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under myndig-

heten.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 _____ .

Helsingfors den 18 maj 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Osmo Soininvaara*

1.

Lag**om ändring av 5 och 6 § folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 6 § 3 mom., sådant det lyder i lag 746/1992, samt
ändras 5 § 4 mom. och 6 § 2 mom., sådana de lyder i lag 1131/1997, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

Har verksamhet som avses i denna lag anförtrots en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även de uppgifter som ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan samkommunen emellertid låta en medlemskommun handha uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet efter att ha avtalat om saken med medlemskommunen i fråga.

Har verksamhet som avses i denna lag anförtrots en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även uppgifter enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan *en medlemskommun i enlighet med sitt beslut sköta uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet även på något annat sätt, själv eller tillsammans med andra kommuner eller samkommuner.*

6 §

Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, skall denna gemensamt för medlemskommunerna tillsätta ett i 1 mom. angivet organ. *Om det i samkommunen förut om organet har tillsatts en särskild nämnd för att sköta de uppgifter som ankommer på en eller flera medlemskommuners miljö-
vårdsnämnd, kan nämnden i fråga om dessa medlemskommuner även åläggas den hälsovård som inriktas på individens livsmiljö samt verksamhet i anslutning till denna.*

En sektion i organet kan bemyndigas att avgöra även andra ärenden än de som avses i 71 a § 1 mom. kommunallagen.

Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, skall denna gemensamt för medlemskommunerna tillsätta ett i 1 mom. angivet organ.

(3 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.**Lag****om ändring av hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 41 § 8 punkten, sådan den lyder i lag 777/1996,

ändras det inledande stycket i 41 § samt 49 och 50 §, av dessa lagrum det inledande stycket i 41 § sådant det lyder i nämnda lag 777/1996 och 50 § sådan den lyder delvis ändrad i sist-nämnda lag, samt

fogas till 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 777/1996, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och till lagen en ny 40 § i stället för den 40 § som upphävts genom nämnda lag 777/1996, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

40 §

Livsmedelshygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall ansvara för att de som arbetar i livsmedelslokaler har tillräcklig livsmedelshygienisk kompetens för att kunna utföra sina uppgifter och att de vid behov får utbildning och instruktion i livsmedelshygien.

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad se till att de som arbetar i livsmedelslokaler godkänns i ett test som mäter den livsmedelshygieniska kompetensen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(kompetenstest) så som närmare bestäms genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Hos den som deltar i kompetenstest får en avgift som motsvarar högst de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet tas ut.

Kompetenstest får anordnas av kompetenstestare som nämns i Livsmedelsverkets förteckning. På testare tillämpas vad som i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) bestäms om tjänstemän.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas vid behov bestämmelser om

1) livsmedelshygienisk kompetens, kompetenstest och testintyg,

2) kompetenstestarnas behörighet och övriga förutsättningar för att de skall införas i förteckningen, samt om

3) Livsmedelsverkets rätt att meddela föreskrifter om att andra språk än de inhemska språken skall användas i kompetenstesten, om grunderna för och utformningen av testen, om prestationer som skall godkännas, om innehållet i testintygen samt om examina och därmed jämförbara utbildningar vilkas innehåll anses motsvara ett kompetenstest.

41 §

Närmare anvisningar och bestämmelser

Vederbörande ministerium meddelar vid behov närmare anvisningar och bestämmelser om

8) livsmedelshygienisk utbildning som skall krävas av personalen i en livsmedelslokal.

49 §

Undersökningslaboratorier

41 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas vid behov närmare bestämmelser om

49 §

Sakkunniga och undersökningslaboratorier

Utomstående sakkunniga som utför undersökningar och utredningar för myndighetstillsyn enligt denna lag skall ha den

Ett laboratorium, som utför sådana åt myndigheter avsedda undersökningar som förutsätts i hälsoskyddslagen och med stöd av den utfärdade *stadganden och* bestämmelser, skall ha den sakkunskap och övriga beredskap som behövs för undersökningarna. Laboratoriet skall ha ett erforderligt kvalitetssäkringssystem och det skall kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämningar det har gjort.

Social- och hälsovårdsministeriet kan vid behov meddela närmare föreskrifter och anvisningar för de laboratorier som utför hälsoskyddsundersökningar.

50 §

Avgifter

I fråga om avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92).

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar skall den uppbära en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

En avgift skall uppbäras för provtagning och undersökning som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 13 § och 14 § 2 mom.,

sakkunskap och behörighet som förutsätts för undersökningarna och utredningarna. Utomstående sakkunniga skall för den kommunala hälsoskyddsmyndigheten påvisa tillförlitligheten hos de undersökningsmetoder som används. På de utomstående sakkunniga som avses ovan tillämpas vad som i lagen om förvaltningsförfarande bestäms om tjänstemannajäv.

Ett laboratorium som utför sådana för myndigheter avsedda undersökningar som förutsätts i denna lag och med den utfärdade bestämmelser, skall ha den sakkunskap och övriga beredskap som behövs för undersökningarna. Laboratoriet skall ha ett erforderligt kvalitetssäkringssystem och det skall kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämningar det har gjort.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser om behörigheten för de utomstående sakkunniga som för myndighetstillsynen utför undersökningar och utredningar samt om de laboratorier som utför hälsoskyddsundersökningar.

50 §

Avgifter

I fråga om avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). *Kommunen skall fastställa avgifterna för sina prestationer så att de högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen. När kommunen låter utomstående sakkunniga eller ett laboratorium utföra undersökningar eller utredningar tas kostnaderna ut hos kunden högst i enlighet med de faktiska kostnaderna.*

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar skall den *hos verksamhetsidkaren* ta ut uppbära en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

Hos verksamhetsidkaren skall dessutom tas ut en avgift för provtagning och undersökningar som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av anmälningar enligt 13 § och 14 § 2 mom.,

Gällande lydelse

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 § samt

3) sådan regelbunden övervakning av badvatten som förutsätts i 29 §, *med undantag för övervakning av vattnet på allmän badstrand.*

De avgifter som avses i 2 och 3 mom. bestäms så att de högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen.

Avgifterna får indrivas utan dom eller beslut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (367/61).

Föreslagen lydelse

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 §, samt

3) sådan regelbunden övervakning av badvatten som förutsätts i 29 §.

Kommunen har dessutom rätt att enligt en av kommunen godkänd taxa ta ut en avgift

1) hos fastighetsägaren för mätningar, provtagning, undersökningar och utredningar i en bostad eller andra vistelseutrymmen och som hänför sig till utredning av sanitära olägenheter enligt 26 §, samt

2) hos brunnsägaren för undersökningar av hushållsvattnet, om det inte är fråga om ett i 16 § 4 mom. avsett verk som levererar hushållsvatten.

Avgifter får indrivas utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (367/1961).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.**Lag****om ändring av 11 § livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § livsmedelslagen av den 17 mars 1995 (361/1995) ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Lokalförvaltningen

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 14 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 14 § 4 mom., sådant det lyder i lag 487/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sina befogenheter på en tjänsteinnehavare. Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall tillämpas på den verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag, om inte något annat bestäms genom lag.

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sina befogenheter på en tjänsteinnehavare *som lyder under det. En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.* Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall tillämpas på den verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag, om inte något annat bestäms genom lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut
 fogas till lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel
 (1195/1996) en ny 12 a § som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

Myndigheter

Föreslagen lydelse

2 kap.

Myndigheter

12 a §

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 7 och 19 § produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) 7 och 19 §, sådana de lyder 7 § delvis ändrad i lag 539/1993 och 19 § i nämnda lag 539/1993, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Länsstyrelsen skall inom länet övervaka iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade *stadganden*, bestämmelser och beslut samt styra övervakningen.

Kommunen skall inom sitt område övervaka iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden, bestämmelser och beslut. I kommunen sköts dessa uppgifter av hälsovårdsnämnden eller det organ eller den tjänsteinnehavare som sköter hälsovårdsnämndens uppgifter i kommunen (*kommunal tillsynsmyndighet*).

När det gäller de risker för egendom som avses i denna lag skall den kommunala tillsynsmyndigheten dock anmäla de konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är farliga för egendomen och som myndigheten observerar i samband med annan myndighetsutövning till konsumentverket eller länsstyrelsen endast i sådana fall där det inte finns *stadganden*, bestämmelser eller förbud som meddelats med stöd av denna lag.

Föreslagen lydelse

7 §

Länsstyrelsen skall inom länet övervaka iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser och beslut samt styra övervakningen.

Kommunen skall inom sitt område övervaka iakttagandet av denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser och beslut. I kommunen sköts dessa uppgifter av *en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser (kommunal tillsynsmyndighet)*. *Fullmäktige kan ge en nämnd eller något annat organ rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion.*

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen gett sitt samtycke.

När det gäller de risker för egendom som avses i denna lag skall den kommunala tillsynsmyndigheten dock anmäla de konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är farliga för egendomen och som myndigheten observerar i samband med annan myndighetsutövning till konsumentverket eller länsstyrelsen endast i sådana fall där det inte finns bestämmelser eller förbud som meddelats med stöd av denna lag.

19 §

I beslut som gäller temporärt förbud och som har meddelats med stöd av 12 a § samt beslut som gäller föreläggande av vite och som har meddelats med stöd av 15 § får ändring inte sökas genom särskilda besvär.

Ändring i ett beslut som med stöd av denna lag har fattats av hälsovårdsnämnden eller av någon annan tillsynsmyndighet som avses i 7 § 2 mom., får sökas genom besvär hos länsrätten med iakttagande av vad som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

19 §

I beslut som gäller temporärt förbud och som har meddelats med stöd av 12 a § samt beslut som gäller föreläggande av vite och som har meddelats med stöd av 15 § får ändring inte sökas genom särskilda besvär.

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av en nämnd eller något annat organ som avses i 7 §. Rättelse av beslutet skall yrkas skriftligen inom 14 dagar från det att ändringssökanden har delgivits beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur rättelseyrkandet skall anhängiggöras hos organet. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag kan sökas i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) genom anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 7 § kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 57/1999, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsynen över att denna lag samt de *stadganden och* bestämmelser som utfärdas med stöd av den blir iakttagna, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd (kommunal kemikaliatillsynsmyndighet). Uppgiften kan också anförtros ett kommunalförbund.

Fullmäktige kan ge den kommunala kemikaliatillsynsmyndigheten rätt att i ärenden enligt 32 § överföra sin behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under myndigheten.

Föreslagen lydelse

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsynen över att denna lag samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den blir iakttagna, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd (kommunal kemikaliatillsynsmyndighet). Uppgiften kan också anförtros en *samkommun*.

Fullmäktige kan ge den kommunala kemikaliatillsynsmyndigheten rätt att i ärenden enligt 32 § överföra sin behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under myndigheten.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

Denna lag träder i kraft den 20 .